

Nepopularna, ali iznuđena mjera

Do kada će Vijeće ministara BiH i međunarodna zajednica tolerirati da igru vodi Brčko Distrikt, koji je po veličini kao jedna osrednja općina u Federaciji BiH

U prethodnom broju Glasnika objavljeno je pismo vapaja koje je Sekcija prometnika naftnih derivata FBiH uputila visokom predstavniku u BiH Pediju Ešdaunu. Sa zadovoljstvom smo primili odgovor koji je poslao njegov prvi zamjenik Donald Hejs. On je izrazio nadu i uvjerenje da do aktiviranja Odluke o ukidanju takse na gorivo u RS neće doći, jer bi takva mjera mogla ugroziti realizaciju stendbaj aranžmana sa MMF-om.

Nažalost, bili smo svjedoci da je Vlada RS od 01. novembra ove godine, pod pritiskom svojih distributera naftnih derivata, ipak, aktivirala Odluku koja je dugo bila «na čekanju». Pravi razlog za njeno donošenje jeste taj što Brčko Distrikt BiH nikada nije postupio po logičnom zahtjevu iz oba bh. entiteta da izdvajanja za državu, pri prometu naftnih derivata, budu jednaka na cijeloj teritoriji BiH. To se nije desilo čak ni nakon usaglašenog i potpisanog Memoranduma.

U takvoj situaciji, radi zaštite interesa FBiH, Vlada FBiH je reagirala ekspresno i donijela privremenu odluku o ukidanju doprinosa za puteve i smanjenju poreza na naftne derivate

GLASNIK

Privredna/Gospodarska komora Federacije Bosne i Hercegovine

List izlazi mjesečno.
Godina III
Broj 2
novembar/studeni 2002.

GLASNIK uređuje
Redakcijski kolegij:

Željana Bevanda, glavni urednik,
Mira Idrizović, odgovorni urednik,
članovi:

Šemsa Alimanović, Dubravka Bandić, Ljubo Dadić, Fahrudin Dikić,
Juso Škaljić i Zlata Nuić, sekretar Redakcije.

DTP: "Privredna štampa"

Adresa:

Privredna/Gospodarska komora FBiH
- za Glasnik -
71000 Sarajevo

Branislava Đurdeva 10/IV
Kontakt osoba: Meliha Velić
Telefon: 033/267-690

e-mail: m.velic@kfbih.com

Telefoni:

033/663-370 (centrala)
033/217-782
Faks: 033/217-783
www.kfbih.com

Izdavač:

"Privredna štampa" d.d.
Sarajevo

POSLOVNE NOVINE

Birograf, Sarajevo
Za štampariju
Rizah Mustafić

Besplatan primjerak

sa 20 na 12 odsto. Na taj način su opterećenja po jednoj litri goriva, koja pripadaju državi, u oba bh. entiteta i Brčko Distriktu, približno izjednačena. Iz ovih razloga došlo je do privremenog nenormalnog pada cijena svih vrsta naftnih goriva na prostoru FBiH.

Povodom donošenja spomenute Odluke Vlade FBiH, Odbor Sekcije prometnika naftnih derivata održao je sjednicu 05. 11. ove godine, na kojoj su razmotreni svi njeni pozitivni i negativni aspekti.

Distributeri su u cijelosti podržali donesenu Odluku i izrazili iskrenu zahvalnost Vladi FBiH na brzom i efikasnom reagiranju, na način koji je jedino bio primjeren.

Izražena je nada da će ova odluka biti na snazi najkraće moguće vrijeme, jer bi njena dugoročna primjena imala nesagledive posljedice na održavanje puteva i punjenje proračuna u FBiH.

Zato je ponovo traženo od Vlade FBiH i predstavnika međunarodne zajednice uređivanje jedinstvenog ekonomskog prostora na teritoriji cijele BiH, jer jedino takvo rješenje, prema mišljenju distributera, može imati trajni karakter.

Insistirano je, po ko zna koji put, da premijer Vlade FBiH, sa svojim saradnicima, primi delegaciju ove sekcije zbog pravovremene razmjene mišljenja o mogućem rješavanju i drugih problema u ovoj djelatnosti.

F. ĐIKIĆ

Nezadovoljni procedurom konstituiranja Grupacije u okviru V/SKBiH

Razmatrajući Obavještenje Vanjskotrgovinske/Spoljnotrgovinske komore BiH o konstituiranju Grupacije prerađivača, uvoznika i distributera nafte, naftnih derivata i plina, Odbor Sekcije prometnika naftnih derivata FBiH, u proširenom sastavu, nije prihvatio način na koji je ova grupacija konstituirana u V/SKBiH

Istaknuto je da Sekcija prometnika naftnih derivata Federacije BiH, u cijelosti, pozdravlja i podržava nastojanja koja idu u pravcu uređivanja tržišta naftnim derivatima u cijeloj BiH kako sa stanovišta proizvodnje tako i sa stanovišta distribucije. Kao potvrda ovakvog opredjeljenja, spomenuta su dva pisma od prije dvije godine,

upućena Komori RS, u kojima je predlagano da se, u cilju rješavanja zajedničkih problema pri poslovanju u oba bh. entiteta, osnuje neko koordinaciono tijelo. Na žalost, zbog tadašnjih političkih prilika, ovaj prijedlog nije naišao na podršku u Republici Srpskoj.

Ocjena je ove sekcije da konstituiranje spomenute grupacije, u okviru V/SKBiH, nije urađeno po uobičajenoj i normalnoj proceduri za formiranje asocijacija u sastavu komorskog sistema. Prema mišljenju svih članova Odbora Sekcije, provedena procedura nije u skladu sa Statutom V/SKBiH, koji garantira ravnopravnost svim članicama, bez obzira na njihovu veličinu, vlasništvo i slično. Naime, na osnivački skup ove

grupacije na nivou BiH bilo je pozvano dvadesetak najvećih uvoznika nafte i naftnih derivata iz cijele zemlje, a samo se u FBiH uvozom naftnih derivata bave 44 firme. Primijećeno je da u Odbor Grupacije nisu ušle firme iz FBiH koje su najviše doprinijele, kakvom-takvom, uređivanju tržišta u proteklih nekoliko godina.

U vezi sa iznesenim stavovima, upućena je sugestija V/SKBiH da se ponovi postupak konstituiranja Grupacije na nivou BiH po normalnoj proceduri koja bi, po mišljenju članica iz FBiH, podrazumijevala: formiranje inicijativnog odbora, izjašnjavanje većeg broja članica V/SKBiH iz ove djelatnosti, sazivanje skupštine Grupacije, usvajanje Pravilnika o radu i izbor članova Odbora Grupacije, te predsjednika i potpredsjednika itd.

Članovi Odbora Sekcije pri Privrednoj/Gospodarskoj komori Federacije BiH smatraju da su obmanuti izjavom predstavnika V/SKBiH koji je prisustvovao posljednjem sastanku svih članica Sekcije, na kojem je ukazano na ove propuste, i dao obrazloženje u vezi sa procedurom formiranja Grupacije. Ova sekcija ne želi i ne može prihvatiti «politiku svršenog čina».

Fahrudin ĐIKIĆ

OHR - inicijativa:

Formirana Komisija za uklanjanje prepreka za strana ulaganja i nova radna mjesta

Sarajevo, novembra (Fena) - Visoki predstavnik za BiH Paddy Ashdown pokrenuo je novu inicijativu koja će pomoći uklanjanju složenih i kontradiktornih zakona i propisa koji otežavaju ulaganja i stvaranje radnih mjesta u BiH.

Kako je saopćio glasnogovornik OHR-a Patrik Volf, na pres konferenciji u Sarajevu, na sastanku glavnih međunarodnih finansijskih institucija, koji je nedavno održan u OHR-u, visoki predstavnik je predložio osnivanje komisije koju je nazvao «komisija za raščišćavanje terena».

Spomenuta komisija treba ustanoviti koje su to najveće birokratske prepreke koje nanose štetu stvaranju radnih mjesta na državnom, entitetskom, kantonalnom i općinskom nivou, te predložiti mjere koje treba da se poduzmu.

Namjera je da se zakoni i propisi koji nanose štetu stvaranju novih radnih mjesta uklone iz statuta, te da se pojednostavi cijeli proces osnivanja privatnih poduzeća.

Visoki predstavnik, kako je napomenuo Volf, smatra da su porast broja malih poduzeća i strane investicije budućnost privrede BiH i da suviše mali broj poduzetnika i investitora osniva poduzeća i stvara nova radna mjesta.

Jedan od glavnih razloga su besmisleno komplicirani poslovni propisi u BiH, naglašavaju u OHR-u.

Komisija će, koju će sačinjavati predstavnici Svjetske banke, MMF-a, USAID-a, Evropske komisije i OHR-a, početi sa sastancima za dvije sedmice.

U OHR-u navode da će rad ove komisije biti usredotočen na zakone koji na poduzetnike stavljaju takav teret poreza i doprinosa da za njih postaje nemoguće da otpočnu sa poslom i otvore radna mjesta. Također, u radu će biti obuhvaćeni i propisi za koje poduzetnici, da bi ih ispoštovali, moraju uložiti sedmice i mjesec rada, kao i znatne troškove.

Analize poslovanja

Utvrđivanje cijena lijekovima

Konstatovano je da je odmah nakon Skupštine, 26. septembra, upućeno pismo Ministarstvu zdravstva FBiH sa prijedlogom izmjene osnovice za obračun marže sa proizvođačke na nabavnu cijenu lijeka, potrebi izmjene člana 84. Zakona o lijekovima i zatražen hitan sastanak na kojem bi se razgovaralo o problemima sa kojima se susreću veleprometnici lijekovima u poslovanju.

Ministarstvo zdravstva FBiH je u kratkom roku udovoljilo zahtjevu Udruženja/Udruge i utvrdilo nabavnu cijenu kao osnovicu za obračun marže na lijekove. O drugim zahtjevima Ministarstvo nije dalo odgovor, te je Odbor Udruženja/Udruge uputio ponovni zahtjev za organizovanje sastanka sa ministrom zdravstva na kojem bi se razgovaralo o svim spornim pitanjima sa kojima se susreću veleprometnici lijekovima. Kao naznake za razgovor navedeni su:

- režimi uvoza lijekova,
- zakonsko i podzakonsko regulisanje pitanja prometovanja lijekovima,
- primjena carinske tarife,
- redovna komunikacija Ministarstva sa ovim Udruženjem/Udrugom.

Nakon datih informacija svi članovi Udruženja/Udruge su učestvovali u diskusiji i istakli da izmjena osnovice za obračun marže (nabavna cijena lijeka) i dalje otežava poslovanje veleprometnika lijekovima, te bi trebalo iznaći načina da se to riješi.

Dato je tumačenje da su mjerama ekonomske politike utvrđeni mehanizmi kontrole cijena. Ovim mjerama nije predviđeno da ministar zdravstva Pravilnikom vrši kontrolu cijena, ovaj način kontrole može utvrditi samo Vlada FBiH.

Predloženo je da se sagleda mogućnost slobodnog formiranja cijena lijekovima. Da bi se mogao dati ovakav prijedlog, potrebno je napraviti analizu kompletnog poslovanja, najniže i najviše cijene lijeka, te drugih popratnih elemenata, pa na osnovu toga utvrditi šta veleprometnicima više odgovara, da li ograničenje marže, utvrđivanje veleprodajne cijene lijeka ili slobodno formiranje cijena lijekovima. Ovakvu analizu treba da urade stručni ljudi kojima su dostupne sve potrebne informacije, te je predloženo da se formira radna grupa od predstavnika Ministarstva zdravstva FBiH, Ministarstva trgovine FBiH, Ministarstva finansija FBiH, Privredne/Gospodarske komore FBiH i Udruženja/Udruge.

Ovlašten je predsjednik Udruženja/Udruge da nakon obavljenih konsultacija sa predstavnicima ministarstava donese rješenje o imenovanju radne grupe i zadacima koje treba obaviti kako bi se analitički došlo do prijedloga najpovoljnijeg načina utvrđivanja cijena lijekovima.

Udruženje/Udruga veleprometnika lijekovima i farmaceutskim proizvodima P/GKFBiH održala je vanrednu Skupštinu, 30. oktobra, na kojoj se raspravljalo o problematici u poslovanju veleprometnika lijekovima i farmaceutskim proizvodima

Pod tekućim pitanjima problematiziran je interventni uvoz lijekova. Kao problem je naglašen rok koji stoji na rješenju o odobravanju interventnog uvoza lijekova - 08. 12. 2002. godine.

Predstavnik Ministarstva zdravstva FBiH upoznao je članove Udruženja/Udruge da je članom 67. Zakona o lijekovima u nadležnosti ministra zdravstva da bliže utvrdi uvjete za uvoz lijeka, te je u Ministarstvu u toku priprema pravilnika o načinu uvoza lijekova koji ne posjeduju odobrenje za stavljanje u promet kojim će biti regulisana sva sporna pitanja. Utvrđeni rok na dobijenim rješenjima je bio vezan za donošenje ovog pravilnika, jer se smatralo da će biti donesen do tog roka. Kada se tekst pravilnika usaglasio u okviru Ministarstva zdravstva FBiH, dostaviće se Udruženju/Udrugi na raspravu.

Skupština je zaključila da se uputi zahtjev Ministarstvu zdravstva Federacije BiH i zatraži tumačenje o razlozima za utvrđivanje roka 08. 12. 2002. godine na rješenju o odobravanju interventnog uvoza lijekova i potrebi da o tome pismeno izvijesti ovo Udruženje/Udrugu.

Treba pokrenuti inicijative za priznavanje registracije lijeka izvršenog u jednom entitetu kao lijeka registrovanog i u drugom entitetu, u cilju stvaranja jedinstvenog ekonomskog prostora BiH. Zaključeno je da se Vijeću ministara BiH uputi prijedlog o potrebi formiranja jedinstvene komisije za registraciju lijekova na nivou BiH, te utvrđivanja jedinstvenog registra lijekova BiH.

Mira IDRIZOVIĆ

Italija pomaže prerađivače drveta

U posjeti Privrednoj/Gospodarskoj komori FBiH, 20. novembra, boravila je privredna delegacija regije Frulli - Venecija i industrijskog distrikta "Stolica", koji su predstavili Projekat integracije bosanskih i italijanskih kompanija "Friulbosnalegno"

Italija je prvi bosanskohercegovački partner u izvozu, a sektor drvne industrije je jedan od najvažnijih oblika već uspostavljene industrijske i komercijalne saradnje. Promjene na međunarodnom tržištu proizvoda od drveta i potreba za boljom efikasnošću i organizacijom proizvodnje i trgovine proizvoda od drveta italijanskim proizvođačima nameću bolju integraciju sa snabdjevačima sirovina i polufinalnih proizvoda.

Naša zemlja raspolaže bogatim prirodnim resursima (ukupna površina šumskog zemljišta u FBiH je 56 odsto) i kvalitetnom radnom snagom, što ovoj oblasti daje mogućnosti i potencijale za širu proizvodnju. Od ukupnog izvoza FBiH u Italiju 40 odsto su proizvodi drvne industrije, uglavnom, proizvodi niže faze prerade, a uvezeno je finalnih proizvoda iz iste oblasti u vrijednosti četiri miliona eura. To znači da je struktura robne razmjene za nas krajnje nepovoljna, a do poboljšanja može doći samo većim ulaganjem u drvenu industriju.

Pokretanje kapaciteta finalne prerade drveta u našoj zemlji razvija se sporo, zato najveći izvoz ostvarujemo proizvodnjom rezane građe.

Predstavljeni su praktični primjeri privredne saradnje, kao i mogućnosti za finansiranje ovakve saradnje (obrotni kapital ulaganja u mašine, usklađivanje proizvodnje i menadžmenta, kompanije sa zajedničkim ulaganjima) od italijanskih institucija i komercijalnih banaka.

Svrha pomenutog Projekta je:

- učvršćivanje postojeće ekonomske saradnje industrijske zone distrikta "Stolica" i bh. firmi,
- poboljšanje kvaliteta i kvantiteta elemenata za proizvodnju,
- usavršavanje stručnog kadra,
- pomagati firmama u istraživanju razvoja i pokretanje novih inicijativa ili transformacija postojećih.

Industrijska zona jedna je od najvećih u Italiji za izradu proizvoda od drveta. Sačinjava preko 1.200 firmi koje su uključene u sve faze proizvodnje - od komponenata do montaže, od finalizacije do komercijalizacije - tako se tu obezbjeđuje posao za više od 14.000 radnika.

Integracija firmi iz FBiH koje djeluju u drvnom sektoru sa onima iz distrikta "Stolica" jeste prilika da se kompanije uvežu i na taj način jačaju privredni razvoj.

Za 20. januar iduće godine najavljena je prezentacija kreditne linije koju je odobrila italijanska Vlada (18,5 miliona eura za mala i srednja preduzeća u BiH).

Š. A. i S. V.

Prototip urađenog bh. traktora

BORI®

Prototip bh. traktora BORI, urađen u fabrici BORI KMO D.D Bosanska Krupa, bio je izložen na Sajmu poljoprivrede u Gornjoj Radgoni, septembra ove godine.

Redovna proizvodnja bh. traktora počinje sredinom 2003. godine, u pomenutoj fabrici.

Vrhunski proizvodi naših stočara

Na skupu su bili nazočni predstavnici resornih ministarstava, gospodarskih komora, visokoučilišnih institucija iz Zagreba, Sarajeva, Mostara, FAO-a, brojni gospodarstvenici iz oblasti poljoprivrede i drugi. Udruga "Pramenka" okuplja farmere-ovčare i sireve iz Hercegovačko-neretvanske, Srednjobosanske, Herceg-bosanske i Zapadno-hercegovačke županije, agronome, veterinare, kao i sve koji su zainteresirani. Prema riječima prof. dr Vjekoslava Selaka, priključiti se želi i Zeničko-dobojska županija-kanton.

"Pramenka" je osnovana s ciljem povezivanja proizvođača i prerađivača ovčijeg mesa i mlijeka u interesnu skupinu, te povećanje proizvodnje i poboljšanje kvalitete ovčijih sireva uz održavanje autohtonosti proizvoda. Primarna zadaća Udruge je međusobna suradnja i zajednički nastup na tržištu, te, prema resornim ministarstvima, međunarodnim i znanstvenim institucijama i organizacijama, organiziran rad i suradnja sa stočarsko-selekcijском službom, kao i savjetodavnim službama, u cilju zaštite postojećeg genoma pramenke od izumiranja kroz povećanje današnjih sojeva, te povećanje proizvodnosti pašnjaka i livada zbog veće i kvalitetnije proizvodnje stočne hrane. Jedan od bitnih ciljeva Udruge jeste i rad na standardizaciji proizvodnje izvornih sireva, pogotovo sira iz mijeha, na čijoj se standardizaciji nije gotovo ništa uradilo. Znači, treba zaštititi ime i porijeklo ovčijih sireva i mesa u spomenutim županijama, kao proizvoda ograničenog zemljopisnog porijekla sukladno propisima Europske unije.

Sagledavajući složenost problematike, ova perspektivna proizvodnja treba da nađe mjesto u komorskom sustavu kroz Grupaciju proizvođača autohtonih ovčijih sireva, time bi lakše ostvarila zacrtane ciljeve.

Sirevi proizvedeni na prostorima planina Vlašića, Vranice, Cincara, Ljubuše, Vrana, Prenja, te Livanjskog, Glamočkog i Duvanjskog polja predstavljaju vrhunske proizvode naših stočara. Ovi su sirevi bez konkurencije ako su proizvedeni prema izvornom receptu i tradicijskim pravilima. Sir je proizvod, povijest i kulturno blago kraja odakle dolazi. Ovi autohtoni sirevi proizvode se bez ikakvih kemijskih supstanci, od mlijeka ovaca koje pasu na čistim planinskim pašnjacima, te se i tu vidi mogućnost da se proglase čistim ekološkim proizvodima, ali za to je potrebno još rada.

Uz sve poteškoće, sirevi su poznati i izvan svojih područja proizvodnje. Želja Udruge,

Prva ocjenjivačka izložba autohtonih ovčijih sireva održana je 20. novembra, u Mostaru, u Hrvatskom domu Herceg Stjepan Kosača, u organizaciji Udruge "Pramenka"

koja djeluje u Federaciji BiH, jeste da se donesu što prije propisi iz područja veterinarstva i stočarstva, te uspostave kvalitetne stočarsko-selekcijске savjetodavne stručne službe po županijama na čiju suradnju i znanje računaju proizvođači.

Današnji izlagači su iz Travnika, Glamoča, Tomislavgrada, Rame-Prozora, Mostara, Konjica, Posušja i Ljubuškog. U prosjeku, imaju preko 300 ovaca. Izlagali su sireve u kategoriji: travničkog sira, livanjskog sira i sira iz mijeha.

Prema ocjenjivačkom sudu, koji su činili: prof. dr Jasmina Lukač Havranek, dekan Agronomskog fakulteta iz Zagreba, Sonja Bjeljaj, predstavnik Zavoda za mljekarstvo Poljoprivrednog fakulteta iz Sarajeva, i mr Milan Andrijanić, direktor Veterinarskog zavoda Mostar, u kategoriji livanjskog sira prvo mjesto dobio je Marko Kurevija iz Tomislavgrada, drugo Jozo Baković iz Livna, a treće Rafo Krstanović iz Tomislavgrada.

U kategoriji travničkog sira prvo mjesto osvojio je Nusret Avdibegović iz Konjica, na drugom mjestu je poduzeće "GESO" iz Travnika, a na trećem Ante Marijanović, Turbeta.

U kategoriji sira iz mijeha prvo mjesto pripalo je Anti Filipoviću iz Rame, drugo Draganu Pavloviću iz Ljubuškog i treće Ivanu Džolanu iz Rame.

U svijetu raste broj pučanstva, a potražnja za stočarskim proizvodima raste neproporcionalno proizvodnji. Postojeće tržište zadovoljavaju i velike industrijske farme i mala i srednja gospodarstva bazirana na domaćim pasminama i domaćim izvorima hrane. Svjetska organizacija za poljoprivredu i proizvodnju hrane FAO provodi popis autohtonih pasmina domaćih životinja u cilju očuvanja biološke različitosti. Udruga "Pramenka" ima za cilj očuvanje te autohtonosti. BiH kao cjelina će se uključiti u taj trend, jer ima što ponuditi.

Odavde polazi apel Vladi FBiH da financijski podrži ovaj projekat kao preduvjet kandidiranja kod međunarodnih institucija, sve u cilju zapošljavanja što većeg broja ruralnog pučanstva.

Erina LASIĆ, dipl. inž.

Stanje u metalnoj i elektro industriji

Na sjednici Odbora Udruženja metalne i elektro industrije P/GKFBiH, održanoj 22. oktobra, razmatrana je Informacija o stanju u metalnoj i elektro industriji za period 1996. do 2002., kao radni materijal

Odbor je usvojio prezentiranu Informaciju uz napomenu da se uvrste prijedlozi i sugestije, izrečene tokom rasprave, koje su naročito vezane za Mjere koje treba ugraditi u Program rada Udruženja MEI.

Informacija je urađena s ciljem da se prezentiraju podaci ekonomskih i drugih kretanja, kao i aktuelna problematika u Sektoru metalne i elektro industrije, kako bi se što hitnije pokretale mjere u cilju prevazilaženja postojećeg stanja i kvalitetnije postavljale strateške odrednice razvoja ovog Sektora.

Pri izradi Informacije korišteni su podaci prezentirani u Statističkom godišnjaku - Federalnog zavoda za statistiku (FZS-a), kao i podaci Carinske uprave Federacije (CUF-a).

Kako bi prezentirana kvalifikacija stanja bila što realnija, anketirano je 25 privrednih subjekata: UNIS «TADIV» Konjic, BHSTEEL ŽELJEZARA Zenica, RUDSTROJ Kakanj, EUROBUS-SOKO Mostar, ENERGOINVEST-TDS Sarajevo, VOLKSWAGEN Sarajevo, ENKER Tešanj, TEMAT TRADE Sarajevo, FAMOS HOLDING Sarajevo, STAMPRES Cazin, BNT Novi Travnik, UNIS-UNICO FILTER Tešanj, LIVNICA Visoko, UNIS-FAGAS Sarajevo, NARODNO GRIJANJE Ilidža, M-STEEL Sarajevo, KRAJINAMETAL Bihać, POBJEDA Tešanj, ŽELJEZARA Vareš, BORI KMO Bosanska Krupa, KAPIS Tomislavgrad, MIK Kupres, PRIM Zenica i BIRA Bihać.

Pored navedenog, ostvaren je neposredan uvid u aktuelnu problematiku posjetom privrednim subjektima i razgovorom sa menadžmentom: BHSTEEL ŽELJEZARA Zenica, TDS - Sarajevo, VOLKSWAGEN - Sarajevo, KRAJINAMETAL Bihać, BORI KMO Bosanska Krupa, NARODNO GRIJANJE Ilidža, TPM Bosanska Krupa, BIRA Bihać.

Zahvaljujući se privrednim društvima koja su dostavila tražene podatke, napominjem da se neće pominjati nazivi privrednih subjekata, u dijelu koji se odnosi na pokazatelje poslovanja.

Podaci koji se odnose na proces privatizacije predstavljeni su u formi kako su to iskazale kantonalne agencije za privatizaciju.

U informaciji je kompletna problematika obrađena kroz šest poglavlja:

I proizvodnja, II izvoz, III zaposlenost, IV analiza podataka dobijenih obradom anketnih upitnika, V informacija o dostignutom stepenu privatizacije, VI zaključna razmatranja.

U ovom i narednom broju Glasnika dajemo izvode iz ove informacije.

Nafija ŠEHIĆ-MUŠIĆ

I PROIZVODNJA

Ukupna ostvarena proizvodnja u metalnoj i elektro industriji FBiH u 2001. godini iznosila je 586.057 tona, što je u odnosu na 2000. godinu veće za 81,50 odsto.

Najviše je proizvedeno metala 464.928 tone ili 79,33 odsto, zatim proizvoda od metala (osim mašina/strojeva i opreme) 108.169 tona ili 18,46 odsto, a najmanje proizvodnja mašina/strojeva i uređaja 605 tona ili 0,89 odsto.

U posmatranom periodu proizvodnja je bilježila rast zahvaljujući učešću proizvodnje metala (80 do 95 odsto).

Tabela 1 - PROIZVODNJA METALNE I ELEKTRO INDUSTRIJE PO GODINAMA

GRANA	JEDINICA MJERE	G O D I N E							
		1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.	2002. (I - VI)	
27. PROIZVODNJA METALA	TONA	67.809	128.803	181.583	197.212	304.473	464.928	205.596	
28. PROIZVODNJA PROIZVODA OD METALA, OSIM MAŠINA (STROJEVA I OPREME)	TONA	7.659	12.754	17.099	12.264	13.571	108.169	56.936	
29. PROIZVODNJA MAŠINA (STROJEVA I UREĐAJA)	TONA		495	1.147	1.272	2.136	5.208	35.842	
31. PROIZ. ELEK. MAŠINA (STROJEVA I APARATA)	TONA	1.132	1.224	714	452	-	605	2.183	
32. PROIZVODNJA RTV I KOMUNIKAC. APARATA I OPREME	KOMAD	686	3.452	1.133	277	-	-	-	
33. PROIZVODNJA MEDICINSKIH PRECIZNIH OPTIČKIH INSTRUMENATA I SATOVA	KOMAD	-	9.155	13.867	33.669	1.672	110.884	130.536	
34. PROIZVODNJA MOT. VOZILA, PRIKOLICA I POLUPRIKOLICA	TONA	1.878	2.944	3.018	2.342	2.720	7.147	3.302	
UKUPNO ZA 27, 28, 29 I 34	TONA	78.478	146.220	203.561	213.542	322.900	586.057	303.859	

Tabela 2 - PROIZVODNJA METALNE I ELEKTRO INDUSTRIJE PO GODINAMA (%)

GRANA	G O D I N E						
	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.	2002. (I - VI)
27. PROIZVODNJA METALA	86,41	88,09	89,20	92,35	94,29	79,33	67,66
28. PROIZVODNJA PROIZVODA OD METALA, OSIM MAŠINA (STROJEVA I OPREME)	9,76	8,72	8,40	5,74	4,20	18,46	18,74
29. PROIZVODNJA MAŠINA (STROJEVA I UREĐAJA)	0,00	0,34	0,56	0,60	0,66	0,89	11,80
31. PROIZ. ELEK. MAŠINA (STROJEVA I APARATA)	1,44	0,84	0,35	0,21	0,00	0,10	0,72
32. PROIZVODNJA RTV I KOMUNIKAC. APARATA I OPREME							
33. PROIZVODNJA MEDICINSKIH PRECIZNIH OPTIČKIH INSTRUMENTATA I SATOVA							
34. PROIZVODNJA MOT. VOZILA, PRIKOLICA I POLUPRIKOLICA	2,39	2,01	1,48	1,10	0,84	1,22	1,09

Tabela 3 - PROIZVODNJA METALNE I ELEKTRO INDUSTRIJE PO GODINAMA (PROCENAT POVEĆANJA-SMANJENJA)

GRANA	G O D I N E						
	1997. 1996.	1998. 1997.	1999. 1998.	2000. 1999.	2001. 2000.	2002. 2001.	
27. PROIZVODNJA METALA	89,95	40,98	8,61	54,39	52,70	-55,78	
28. PROIZVODNJA PROIZVODA OD METALA, OSIM MAŠINA (STROJEVA I OPREME)	66,52	34,07	-28,28	10,66	697,06	-47,36	
29. PROIZVODNJA MAŠINA (STROJEVA I UREĐAJA)	-	131,72	10,90	67,92	143,82	588,21	
31. PROIZ. ELEK. MAŠINA (STROJEVA I APARATA)	8,13	-41,67	-36,69	-100,00	-	260,83	
32. PROIZVODNJA RTV I KOMUNIKAC. APARATA I OPREME	403,21	-67,18	-75,55	-100,00	-	-	
33. PROIZVODNJA MEDICINSKIH PRECIZNIH OPTIČKIH INSTRUMENTATA I SATOVA	-	51,47	142,80	-95,03	6531,82	17,72	
34. PROIZVODNJA MOT. VOZILA, PRIKOLICA I POLUPRIKOLICA	56,76	2,51	-22,40	16,14	162,76	-53,80	
UKUPNO	86,32	39,22	4,90	51,21	81,50	-48,15	

Tabela 4 - PROIZVODNJA METALNE I ELEKTRO INDUSTRIJE PO GODINAMA (PROCENAT POVEĆANJA-SMANJENJA)

GRANA	G O D I N E				
	2001. 1996.	2001. 1997.	2001. 1998.	2001. 1999.	2001. 2000.
27. PROIZVODNJA METALA	585,64	260,96	156,04	135,75	52,70
28. PROIZVODNJA PROIZVODA OD METALA, OSIM MAŠINA (STROJEVA I OPREME)	1312,31	748,12	532,60	782,00	697,06
29. PROIZVODNJA MAŠINA (STROJEVA I UREĐAJA)	-	952,12	354,05	309,43	143,82
31. PROIZ. ELEK. MAŠINA (STROJEVA I APARATA)	-46,55	-50,57	-15,27	33,85	-
32. PROIZVODNJA RTV I KOMUNIKAC. APARATA I OPREME	-	-	-	-	-
33. PROIZVODNJA MEDICINSKIH PRECIZNIH OPTIČKIH INSTRUMENTATA I SATOVA	-	1111,19	699,63	229,34	6531,82
34. PROIZVODNJA MOT. VOZILA, PRIKOLICA I POLUPRIKOLICA	280,56	142,76	136,81	205,17	162,76
UKUPNO (27. 28. 29. 31 I 34)	646,78	300,80	187,90	174,45	81,50

Tabela 5 - LANČANI INDEKSI METALNE I ELEKTRO (PROIZVODNJE) INDUSTRIJE

GRANA	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.
	1995.	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.
27. PROIZVODNJA METALA	5022,4	208,5	339,4	161,1	147,9	107,6
28. PROIZVODNJA PROIZVODA OD METALA, OSIM MAŠINA (STROJEVA I OPREME)	752,1	209,1	118,9	91,2	129,3	128,4
29. PROIZVODNJA MAŠINA (STROJEVA I UREĐAJA)	113,3	86,8	127,9	97,7	127,1	106,81
31. PROIZ. ELEKTRIČNIH MAŠINA (STROJEVA I APARATA)	146,4	107,9	89,5	85,8	87,9	112,8
32. PROIZVODNJA RTV I KOMUNIKAC. APARATA I OPREME	-	503,2	32,8	27,5	-	-
33. PROIZVODNJA MEDICINSKIH PRECIZNIH OPTIČKIH INSTRUMENTATA I SATOVA	-	122,7	124,9	196,3	8,3	3815,9
34. PROIZVODNJA MOT. VOZILA, PRIKOLICA I POLUPRIKOLICA	126,5	144,5	133,9	94,5	133,7	119,3
UKUPNO INDUSTRIJA	187,6	135,7	123,8	110,6	108,8	112,2

II IZVOZ

U 2001. godini u Federaciji BiH u metalnoj i elektro industriji ostvaren je izvoz od 627.064 hiljade KM, što je 35,79 odsto ostvarenog izvoza u FBiH.

U odnosu na prethodnu 2000. godinu, izvoz se povećao za 1,34 odsto, a učešće u ukupnom izvozu FBiH je manje za 7,36 odsto.

Najveći izvoz je ostvaren u grani 27. (proizvodnja metala) 413.781 hiljada KM ili 66,20 odsto, a najmanji u grani proizvodnja kancelarijskih mašina/strojeva i kompjutora 4.456 hiljada i 0,71 odsto.

U godinama 1999. i 2000. ostvaren je značajniji rast ukupnog izvoza (62,50 i 77,53 odsto) sa najvećim učešćem proizvodnje metala u izvozu (61 - 69 odsto).

Tabela 6 - IZVOZ PO PODRUČJIMA I ODJELJCIMA SKD

GRANA		G O D I N E			
		1998.	1999.	2000.	2001.
27.	PROIZVODNJA METALA	129.736	217.994	426.383	413.781
28.	PROIZVODNJA PROIZVODA OD METALA, OSIM MAŠINA/STROJEVA I OPREME	33.637	24.285	35.376	55.353
29.	PROIZVODNJA MAŠINA (STROJEVA I UREĐAJA)	34.227	52.986	84.185	70.877
	PROIZVODNJA KANCELARIJSKIH MAŠINA (STROJEVA I KOMPJUTORA)	671	2.311	5.056	4.456
31.	PROIZ. ELEK. MAŠINA (STROJEVA I APARATA)	9.133	12.860	18.203	19.429
32.	PROIZVODNJA RTV I KOMUNIKAC. APARATA I OPREME	231	5.220	4.668	6.153
33.	PROIZVODNJA MEDICINSKIH PRECIZNIH OPTIČKIH INSTRUMENATA I SATOVA	723	9.618	4.831	7.246
34.	PROIZVODNJA MOT. VOZILA, PRIKOLICA I POLUPRIKOLICA	4.149	21.293	38.119	47.768
UKUPNO		214.505	348.566	618.826	627.064
UKUPNO INDUSTRIJA		618.563	950.213	1.429.561	1.746.716

Tabela 7 - IZVOZ PO PODRUČJIMA I ODJELJCIMA SKD

GRANA		G O D I N E								
		1998.		1999.		2000.		2001.		
27.	PROIZVODNJA METALA	61,05	20,97	62,90	22,94	69,13	29,83	66,20	23,69	
28.	PROIZVODNJA PROIZVODA OD METALA, OSIM MAŠINA /STROJEVA I OPREME	15,83	5,44	7,01	2,56	5,74	2,47	8,86	3,17	
29.	PROIZVODNJA MAŠINA (STROJEVA I UREĐAJA)	16,11	5,53	15,29	5,58	13,65	5,89	11,34	4,06	
	PROIZVODNJA KANCELARIJSKIH MAŠINA (STROJEVA I KOMPJUTORA)	0,32	0,11	0,67	0,24	0,82	0,35	0,71	0,26	
31.	PROIZ. ELEK. MAŠINA (STROJEVA I APARATA)	4,30	1,48	3,71	1,35	2,95	1,27	3,11	1,11	
32.	PROIZVODNJA RTV I KOMUNIKAC. APARATA I OPREME	0,11	0,04	1,51	0,55	0,76	0,33	0,98	0,35	
33.	PROIZVODNJA MEDICINSKIH PRECIZNIH OPTIČKIH INSTRUMENATA I SATOVA	0,34	0,12	2,78	1,01	0,78	0,34	1,16	0,41	
34.	PROIZVODNJA MOT. VOZILA, PRIKOLICA I POLUPRIKOLICA	1,95	0,67	6,14	2,24	6,18	2,67	7,64	2,73	
UKUPNO ZA GRUPU/UKUPNO NA NIVOU FEDERACIJE		100,00	34,68	100,00	36,68	100,00	43,29	100,00	35,79	

Tabela 8 - IZVOZ PO PODRUČJIMA I ODJELJCIMA SKD (PROCENAT POVEĆANJA - SMANJENJA)

GRANA		G O D I N E				
		1999. 1998.	2000. 1999.	2001. 2000.	2001. 1999.	2001. 1998.
27.	PROIZVODNJA METALA	68,03	95,60	-2,96	89,81	218,94
28.	PROIZVODNJA PROIZVODA OD METALA, OSIM MAŠINA/STROJEVA I OPREME	-27,80	45,67	56,47	127,93	64,56
29.	PROIZVODNJA MAŠINA (STROJEVA I UREĐAJA)	54,81	58,88	-15,81	33,77	107,08
	PROIZVODNJA KANCELARIJSKIH MAŠINA (STROJEVA I KOMPJUTORA)	244,41	118,78	-11,87	92,82	564,08
31.	PROIZ. ELEK. MAŠINA (STROJEVA I APARATA)	40,81	41,55	6,74	51,08	112,73
32.	PROIZVODNJA RTV I KOMUNIKAC. APARATA I OPREME	2.159,74	-10,57	31,81	17,87	2.563,64
33.	PROIZVODNJA MEDICINSKIH PRECIZNIH OPTIČKIH INSTRUMENATA I SATOVA	1.230,29	-49,77	49,99	-24,66	902,21
34.	PROIZVODNJA MOT. VOZILA, PRIKOLICA I POLUPRIKOLICA	413,21	79,02	25,31	124,34	1.051,31
UKUPNO		62,50	77,53	1,34	80,36	194,14

III ZAPOSLENOST

U 2001. godini u Federaciji BiH u granama metalne i elektro industrije bilo je zaposleno 28.838 radnika, što predstavlja 7,11 odsto ukupnog broja zaposlenih u industriji.

U odnosu na prethodnu 2000. godinu broj zaposlenih je manji za 13,82 odsto.

Najviše zaposlenih je u grani 28. (proizvodnja proizvoda od metala osim mašina, strojeva i opreme) ili 11.850 ili 41,09 odsto, zatim u grani 27. (proizvodnja metala) 5.306 ili 18,40 odsto, a najmanje u grani 30. (proizvodnja kancelarijskih mašina - strojeva i kompjutora) 144 ili 0,5 odsto.

U posmatranom periodu struktura zaposlenih po granama nije se bitnije mijenjala, dok ukupni broj zaposlenih pokazuje tendenciju pada.

Tabela 9 - ZAPOSLENOST PO DJELATNOSTIMA

GRANA	G O D I N E			
	1998.	1999.	2000.	2001.
27. PROIZVODNJA METALA	6.545	6.181	5.891	5.306
28. PROIZVODNJA PROIZVODA OD METALA, OSIM MAŠINA/STROJEVA I OPREME	13.449	13.249	13.604	11.850
29. PROIZVODNJA MAŠINA (STROJEVA I UREĐAJA)	6.238	5.904	6.155	5.658
30. PROIZVODNJA KANCELARIJSKIH MAŠINA (STROJEVA I KOMPJUTORA)	176	169	166	144
31. PROIZ. ELEK. MAŠINA (STROJEVA I APARATA)	2.182	2.215	2.219	1.713
32. PROIZVODNJA RTV I KOMUNIKAC. APARATA I OPREME	212	305	302	277
33. PROIZVODNJA MEDICINSKIH PRECIZNIH OPTIČKIH INSTRUMENATA I SATOVA	1.106	1.451	1.345	1.119
34. PROIZVODNJA MOT. VOZILA, PRIKOLICA I POLUPRIKOLICA	4.758	4.289	3.779	2.771
UKUPNO METALNA I ELEKTRO INDUSTRIJA	36.664	35.762	35.461	28.838
UKUPNO INDUSTRIJA	395.445	407.754	410.808	405.689

Tabela 10 - ZAPOSLENOST PO DJELATNOSTIMA (PROCENAT ZASTUPLJENOSTI)

GRANA	G O D I N E							
	1998.		1999.		2000.		2001.	
27. PROIZVODNJA METALA	18,88	1,66	18,31	1,52	17,61	1,43	18,40	1,31
28. PROIZVODNJA PROIZVODA OD METALA, OSIM MAŠINA (STROJEVA I OPREME)	38,80	3,40	39,24	3,25	40,66	3,31	41,09	2,92
29. PROIZVODNJA MAŠINA (STROJEVA I UREĐAJA)	17,99	1,58	17,49	1,45	18,39	1,50	19,62	1,39
30. PROIZVODNJA KANCELARIJSKIH MAŠINA (STROJEVA I KOMPJUTORA)	0,51	0,04	0,50	0,04	0,50	0,04	0,50	0,04
31. PROIZ. ELEK. MAŠINA (STROJEVA I APARATA)	6,29	0,55	6,56	0,54	6,63	0,54	5,94	0,42
32. PROIZVODNJA RTV I KOMUNIKAC. APARATA I OPREME	0,61	0,05	0,90	0,07	0,90	0,07	0,96	0,07
33. PROIZVODNJA MEDICINSKIH PRECIZNIH OPTIČKIH INSTRUMENATA I SATOVA	3,19	0,28	4,30	0,36	4,02	0,33	3,88	0,28

Tabela 11 - ZAPOSLENOST PO DJELATNOSTIMA (PROCENAT POVEĆANJA - SMANJENJA)

GRANA	G O D I N E				
	1999. 1998.	2000. 1999.	2001. 2000.	2001. 1999.	2001. 1998.
27. PROIZVODNJA METALA	-5,56	-4,69	-9,93	-14,16	-18,93
28. PROIZVODNJA PROIZVODA OD METALA, OSIM MAŠINA (STROJEVA I OPREME)	-1,49	2,68	-12,89	-10,56	-11,89
29. PROIZVODNJA MAŠINA (STROJEVA I UREĐAJA)	-5,35	4,25	-8,07	-4,17	-9,30
30. PROIZVODNJA KANCELARIJSKIH MAŠINA (STROJEVA I KOMPJUTORA)	-3,98	-1,78	-13,25	-14,79	-18,18
31. PROIZ. ELEK. MAŠINA (STROJEVA I APARATA)	1,51	0,18	-22,80	-22,66	-21,49
32. PROIZVODNJA RTV I KOMUNIKAC. APARATA I OPREME	43,87	-0,98	-8,28	-9,18	30,66
33. PROIZVODNJA MEDICINSKIH PRECIZNIH OPTIČKIH INSTRUMENATA I SATOVA	31,19	-7,31	-16,80	-22,88	1,18
34. PROIZVODNJA MOT. VOZILA, PRIKOLICA I POLUPRIKOLICA	-9,86	-11,89	-26,67	-35,39	-41,76
UKUPNO	-2,60	-0,89	-13,82	-14,59	-16,81

Udruženje metalne i elektro industrije

Smanjiti uvoz repromaterijala

Shodno zaključcima donesenim na proširenoj sjednici Odbora Udruženja metalne i elektro industrije, krajem novembra je održan radni sastanak predstavnika proizvođača čelika, metaloprerađivača i resornih ministarstava Federacije BiH.

Prisustvovali su predstavnici slijedećih privrednih subjekata, "BH Steel Željezara Zenica", "Keš" Mostar, "Krajinametal" Bihac, "Žica" Sarajevo, "Energoinvest - Energokomerc" Sarajevo, te predstavnici Federalnog ministarstva energije, rudarstva i industrije i Federalnog ministarstva trgovine i turizma.

Razmatrana je problematika snabdijevanja repromaterijalima i zakonski okviri koji regulišu ovu oblast.

Naglašeno je da je nabavka repromaterijala problem koji proizvođačima i prerađivačima odavno otežava poslovanje.

- Poluproizvodi se najčešće uvoze iz Ukrajine, Bugarske, Češke i Italije, uz visoke troškove transporta, što

usporava naš rad i remeti postavljene rokove - istakli su članovi Udruženja.

Domaći proizvođač čelika "BH Steel Željezara Zenica" ne može obezbijediti dovoljne količine polufabrikata, jer već duži period nastoji da održi proizvodnju.

Danas proizvodi oko 80.000 tona čelika, na postrojenjima koja se u svijetu više i ne koriste.

Projekat pokretanja elektropeći realno je očekivati u 2004. godini, a kontinuirana proizvodnja bi mogla početi 2005. Do tada su metaloprerađivači prinuđeni uvoziti potrebni repromaterijal i plaćati visoke carinske stope.

Zaključeno je:

- aktualna ekonomska situacija se odražava i na proizvođače čelika i metaloprerađivače, u smislu djelovanja ograničavajućih faktora na njihovo poslovanje i intenziviranje proizvodnje (obrotni kapital i zakonski okvir);

- svi učesnici u raspravi su saglasni da se aktualiziraju zahtjevi za davanje carinskih olakšica za uvoz repromaterijala i za odobrenje izvoznih stimulacija.

S. K.

Udruženje transporta i veza

Uskladiti zakonsku regulativu

Problemi međunarodnog prijevoza putnika * Prijevoznici FBiH traže adekvatnu zaštitu

U skladu sa zaključcima radnog sastanka Grupacije javnog prijevoza putnika Udruženja/Udruge transporta i veza Privredne/Gospodarske komore Federacije BiH, održanog sredinom oktobra, na kojem su razmatrane "Posljedice primjene Zakona o međunarodnom i međuentiteskom cestovnom prijevozu i Pravilnika o načinu i postupku usklađivanja registracije redova vožnje međunarodnih autobusnih linija", upriličen je susret članova Grupacije sa Svetozarom Mihajlovićem, ministrom civilnih poslova i komunikacija BiH, i njegovim pomoćnicima.

Prisustvovali su i prijevoznici iz Republike Srpske, predstavnici Privredne komore RS, te resornih ministarstava RS.

Pravilnikom se regulišu kriteriji, uslovi i pravila po kojima neki od prijevoznika može ostvariti pravo da dobije koncesiju za obavljanje međunarodnog prijevoza putnika.

Iako su P/GKFBiH i Ministarstvo prometa i komunikacija FBiH dali primjedbe na tekst Pravilnika, Ministarstvo civilnih poslova i komunikacija BiH je donijelo Pravilnik usklađen sa PKRS, odnosno ministarstvom ovog entiteta.

- U praksi, Pravilnik odgovara prijevoznicima iz RS, koji su direktno utjecali na pravno regulisanje svojih interesa, dok prijevoznici iz FBiH nisu učestvovali u njegovom kreiranju - istakli su članovi Grupacije.

Stoga su zahtijevali da se primjena Pravilnika odmah obustavi i da se pristupi aktivnostima na izmjenama i dopunama postojećeg, odnosno izradi novog.

Nakon višesatne diskusije, zaključeno je da se formira radna grupa koja će razmotriti Pravilnik i predložiti izmjene, te ih dostaviti ministru Mihajloviću.

Radnu grupu čini sedam članova (dva predstavnika iz FBiH, dva iz RS i tri iz Ministarstva civilnih poslova i komunikacija).

Realizacija pomenutih aktivnosti je u toku, o čemu je Mirsad Kuko, predsjednik Odbora Grupacije JPP, informisao prijevoznike na drugoj sjednici Grupacije, održanoj početkom novembra.

S. VARUPA

Internacionalna konferencija Globalni turizam

Internacionalna konferencija pod nazivom "Global Tourism and Entrepreneurship in the CEI Region" održana je od 06. do 08. studenog u Radencima, Republika Slovenija * Dobra priprema odrazila se i na njen kvalitet

Konferenciji su prisustvovali, između ostalih, ministar turizma R Slovenije, profesori sa visokoškolske institucije iz Portoroža, bankari, predstavnici iz malog i srednjeg poduzetništva i turističkih asocijacija.

Mr Darko Tipurić i mr Zdenko Mičić, iz Republike Hrvatske, govorili su o regionalizaciji i poticajnim mjerama svoje zemlje. Predavači iz Austrije, Italije, Finske, Irske, Mađarske, Bugarske i Egipta govorili su o svojim iskustvima.

Za BiH je aktualno izraditi Strategiju razvoja, u kojoj treba definirati šta želimo, a šta imamo, te kako to ostvariti. Možemo iskoristiti iskustva iz susjednih zemalja, ali i za to nam je potrebna pomoć. Imamo šanse, jer nam je prirodna i kulturna različitost velika i imamo bogato naslijeđe, stari gradovi, književnost, umjetnost... Privredna/Gospodarska komora FBiH trebala bi da vrši pritisak na Vladu Federacije BiH i resorna ministarstva da se u koncepciji razvoja ugostiteljsko-turistička privreda tretira kao izvozna grana.

Gospodarstvo se mora udružiti, zapravo, stvoriti alijansu kako bi ova djelatnost profunkcionirala.

Uz to trebalo bi urbanizirati državu, propagirati turističke destinacije i donijeti poticajne mjere u turizmu. Interes bi imali svi, a prvenstveno oni koji imaju direktnu korist od turističkog gospodarstva, kao što su to: banke, pošte i telekomunikacije, elektronski mediji, distributeri goriva, prehrambena industrija i agrar uopće, trgovina, kućna radinost, izdavačka djelatnost i mnogi drugi. U turizmu bi se mogao zaposliti veliki broj trenutno nezaposlenih.

Zemlje koje su turističku djelatnost podigle na najviši nivo, tvrde da je masovni turizam preskup. Novi hit je specijalizirani, zdravstveni, kongresni, vjerski i omladinski turizam u kojem grupe troše mnogo, a ne zadržavaju se dugo. Tranzitni turizam žele iskoristiti svi naši susjedi i agresivni su u ponudi, a propagandne materijale dijele na svakom koraku. Traže, čak, međunarodne računovodstvene standarde u turističkoj djelatnosti iz kojih bi predviđali budućnost, a ne samo analizirali prošlost.

Dubravka BANDIĆ

U kontekstu povećanja finalne proizvodnje i socio-ekonomskih efekata

Opšti cilj okruglog stola je povećanje vrijednosti, iskorištenosti i očuvanja sirovinskih resursa, povećanje profitabilnosti domaćih proizvođača, povećanje javnih prihoda, otvaranje novih radnih mjesta i zapošljavanje, jačanje vlastite privrede i smanjenje uvoza.

Ovaj cilj se može ostvariti kroz realizaciju konkretnih rezultata. Treba izvršiti identifikaciju i analizu trenutne situacije i stanja u šumskom gazdinstvu, privrednim subjektima kao nosiocima razvoja osnovne i finalne prerađivačke drvne industrije USK-a.

JP USK-a Šume obuhvata šume i šumska zemljišta u Kantonu koja su uređena na pet šumsko-privrednih područja: Unsko, Sansko, Ključko, Petrovačko i Drvarsko. Na njima ima ukupno 167.590,07 ha šume od čega je 47 odsto visoka šuma, 38 odsto izdaničke šume, osam odsto goleti i sedam odsto šumske kulture. Veličina drvnih zaliha kojom gazduje ovo JP je 29.761.146 kubnih metara od čega 10.117.754 m³ četinarara i 19.643.392 m³ lišćara. Struktura zaliha nije zadovoljavajuća, s obzirom na to da je visoko sudjelovanje lišćara lošijeg kvaliteta i da preovladavaju tanja stabla. Šume imaju svoje tri funkcije: proizvodnu, zaštitnu i socijalnu. Glavni cilj u šumarskoj proizvodnji trebao bi biti:

- proizvodnju usmjeriti u smjeru proizvodnje maksimalne količine drvne mase;
- proizvodnju drveta, ukoliko to dozvoljavaju uvjeti staništa, usmjeriti u pravcu proizvodnje debljih stabala;
- proizvodnju usmjeriti na najvrijednije sortimente, jer će u budućnosti samo takvim sortimentima biti osiguran siguran plasman na tržištu.

U najkraćem vremenu i uz najmanje troškove može se proizvesti maksimalna količina najvrijednije drvne mase uz održavanje ili povećanje plodnosti tla do maksimuma za date uvjete staništa, te trajno održavanje plodnosti tla i povoljne sastojine klime, šuma mora imati zaštitnu ulogu i da stvara uvjete za rekreaciju.

Drvoprerađivački kapaciteti USK-a čine četvrtinu kapaciteta FBiH. Drvna industrija USK u predratnom periodu je bila jedna od najznačajnijih okosnica razvoja, te je po vrijednosti učestvovala u ukupnoj privredi Kantona do 30 odsto.

Velike su štete na Kombinatima ŠIP UNA Bosanska Krupa, koji je potpuno izgorio, kao i

Ovo je naziv okruglog stola koji je održan u Ostrošcu, 05. novembra, u organizaciji Ministarstva privrede USK-a, EDE Bihać i Privredne komore Unsko-sanskog kantona

na Šipad Bini iz Bihaća i drugim kapacitetima. Došlo je do promjene privredne strukture, raspada planske privrede i prelaska na tržišnu. Bh. tržište je relativno malo, pa čak i za smanjene kapacitete drvne industrije USK-a.

Neminovan je proces privatizacije državnih poduzeća, koja su bila nosioci razvoja u predratnom periodu.

Karakteristika poslijeratnog oživljavanja proizvodnje u sektoru prerađivačke drvne industrije jeste podizanje brojnih malih privatnih pilana i proizvodnja rezane građe. Malo je pogona opremljeno za složeniju obradu drveta, prije svega, za proizvodnju građevinske stolarije i stolarskih elemenata, zatim za izradu broskog poda i lamperije, raznih vrsta paleta i slično. Malo se proizvođača usudilo da radi složenije faze obrade drveta i proizvodnju komadnog namještaja u malim serijama i po narudžbi, dok državna poduzeća bilježe tendenciju pada proizvodnje. Glavni uzroci pada proizvodnje su:

- slaba iskorištenost raspoloživih kapaciteta i nedostatak sirovina,
- prekobrojna zaposlenost radnika,
- zapostavljanje interne ekonomije,
- nedostatak vlastitih trajnih obrtnih sredstava,
- visoka kamata na kredite za obrtna sredstva,
- tehnološka zastarjelost proizvodnih kapaciteta,
- u iščekivanju privatizacije firmi upravni odbori firmi i poslovni menadžmenti nisu našli najbolja rješenja.

Najveće probleme i prepreke daljem rastu i razvoju drvne industrije u USK-u predstavlja nepovoljni kreditni aranžmani (do 81 odsto).

Formalno-pravne prepreke utiču značajnim dijelom na rad postojećih poduzeća.

Rješenjem ovih prioriteta bitnije bi se uklonile smetnje u razvoju i u budućnosti će doći do izražaja finalna proizvodnja drveta.

Š. ALIMANOVIĆ

Okoliš i održivi razvoj

Druga sjednica Upravnog komiteta

U Sarajevu je, 13. novembra, održana Druga sjednica Upravnog komiteta za okoliš i održivi razvoj (UKOOR), kojoj je prisustvovao i predstavnik P/GKFBiH, kao stalni član

Upravni komitet formiralo je Vijeća ministara Bosne i Hercegovine, na sjednici održanoj u maju ove godine, u okviru razmatranja problematike uređenja institucionalne i organizacione infrastrukture za upravljanje okolinom i GEF programima u BiH.

Ovaj komitet broji 48 članova i formiran je od predstavnika državnih organa i institucija, institucija entiteta i Distrikta Brčko, privrednih komora i udruženja privrednika, nevladinih organizacija i predstavnika postojećih foruma i struktura, koje se bave problematikom okoliša, bh. univerziteta i neovisnih eksperata iz BiH.

BiH je, kao 171. država - članica Ujedinjenih naroda, pristupila GEF-u (Globalna pomoć za okoliš) i time stekla pravo korištenja tehničke i finansijske pomoći fonda GEF-a za institucionalno i organizacijsko jačanje, te sačinjavanje i razvoj državnih programa za implementaciju ključnih UN okolišnih konvencija, koje je BiH potpisala i ratificirala (Klimatske promjene, Zaštita ozonskog omotača, Biološka raznovrsnost, Zaštita međunarodnih voda i POPs).

UKOOR je na drugoj sjednici razmatrao i usvojio Izvještaje delegacija BiH sa učešća na Svjetskom samitu o održivom razvoju u Johannesburgu, kao i sa Druge Skupštine zemalja članica GEF-a u Pekingju.

Upravni komitet je upoznat sa prioritnim oblastima, ciljevima i mjerama NEAP-a (Nacionalni akcioni plan za zaštitu okoliša BiH).

Konstatirano je, a i rečeno u uvodnom izlaganju predlagачa, da je NEAP BiH rađen na načelima održivog razvoja, te kao takav predstavlja dobru stručnu podlogu za izradu strategije zaštite okoliša.

NEAP BiH daje konkretne ciljeve i mjere djelovanja za osam definisanih prioritnih oblasti: vodni resursi i otpadne vode, održivi razvoj ruralnih područja, upravljanje okolišem, zaštita biološke i pejzažne raznolikosti, upravljanje otpadom, održivi razvoj privrede, javno zdravlje i deminiranje.

Upravni komitet je formirao Sekretarijat/Tajništvo, kao administrativno-operativno izvršno tijelo, sa sjedištem u Ministarstvu vanjske trgovine i ekonomskih odnosa, a za glavnog izvršnog dužnosnika imenovan je dr. Jadranko Prlić.

Usvojene su preporuke za izbor i potvrđivanje UN Agencija za pripremu i monitoring BiH GEF studija, te imenovani članovi Potkomiteta za ozon BiH, kao i Potkomiteta za klimatske promjene BiH.

Nafija ŠEHIĆ-MUŠIĆ

Seminar u Tuzli

Poslovni rizik varira u obrnutoj razmjeri sa znanjem

Potpuno svjesni naprijed izrečenog postulata modernog poslovanja, osnovni motiv organizatora seminara jeste unapređenje sektora šumarstva i drvne industrije kao realno mogućeg generatora rasta i razvoja privrede i trgovine. Cilj je bio obuka menadžera, tehnomenadžera, ali i novih vlasnika kapitala koji su to postali u procesu privatizacije. U temama su obrađeni moderni marketing, zahtjevi inotrižišta, modeliranje efikasne i efektivne organizacije u drvnjoj industriji, izvozni potencijal bh. drvnog sektora i novih tehnoloških postignuća.

Na seminaru u Tuzli, 24. i 25. oktobra, u organizaciji Šumaprojekta iz Sarajeva, učestvovali su eminentni stručnjaci iz BiH, koji, pored savremenih teoretskih znanja, imaju i velika iskustva u ovoj djelatnosti.

Predstavile su se i kompanije sa novim tehnologijama i materijalima koji se koriste u drvnjoj industriji:

EKAMANT - brusni papir,

WEINIG - nove tehnologije i oprema,

KOIPLEX - nove tehnologije i oprema,

DAM - softveri u drvnjoj industriji,

IVAN ANDERSON - potrebe norveškog tržišta i

GTZ - potrebe njemačkog tržišta.

Š. A.

Izdavaštvo

Promocija prvog broja lista "Naše šume"

Udruženje šumarskih inženjera i tehničara održalo je Drugu skupštinu 18. oktobra. Na dnevnom redu, osim izvještaja o radu za protekli period, našli su se i zaključci okruglog stola "Obrazovanje kadrova šumarske struke - uvjeti i perspektive".

Promocija prvog broja lista "Naše šume", koji će izlaziti mjesečno, izazvala je veliku pažnju. Profesor dr. Faruk Mekić je sa zadovoljstvom istakao da je uloženi veliki napor i trud entuzijasta iz šumarstva kako bi on ugledao svjetlo dana, iako postoje finansijske poteškoće oko njegovog štampanja. Promovisana je i knjiga istaknutog prof. dr. Konrada Pintarića "Šumsko-uzgojna svojstva i život važnijih vrsta šumskog drveća".

Š. A.

SLUŽBENI GLASNIK BIH

Subota, 19. oktobar 2002. godine

Broj 30 - strane 841, 842 i 843

Na osnovu čl. 31. i 33. Zakona o spoljnotrgovinskoj politici («Službeni glasnik BiH», broj 7/98) i člana 14. Zakona o Savjetu ministara Bosne i Hercegovine i ministarstvima Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik BiH», broj 11/00), a na prijedlog Ministarstva spoljne trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine, Savjet ministara Bosne i Hercegovine, na 82. sjednici, održanoj 23. septembra 2002. godine, donio je

O D L U K U

O MJERAMA ZAŠTITE DOMAĆE PROIZVODNJE OD PREKOMJERNOG UVOZA

I - OPŠTE ODREDBE**Član 1.**

Ovom odlukom utvrđuju se uslovi i postupci za uvođenje zaštitnih mjera od prekomjernog uvoza robe na carinsko područje Bosne i Hercegovine, ukoliko se utvrdi da se roba uvozi u toliko povećanim količinama, bilo u apsolutnom ili relativnom iznosu u odnosu na domaću proizvodnju, i pod takvim uslovima pod kojima se nanosi ili prijeti opasnost nanošenja ozbiljne štete domaćoj proizvodnji, s ciljem otklanjanja štete i poremećaja nastalih takvim uvozom.

Član 2.

Pojedini izrazi koji se koriste u ovoj odluci imaju sljedeće značenje:

1. «Domaća proizvodnja» je proizvodnja iste ili slične robe (direktno konkurentne robe) na carinskom području Bosne i Hercegovine, koju čine proizvođači u cjelini koji proizvode iste ili slične proizvode unutar Bosne i Hercegovine ili oni čiji zajednički obim proizvodnje istih ili sličnih proizvoda unutar Bosne i Hercegovine predstavljaju veći dio domaće proizvodnje;

2. «Ozbiljna šteta» je značajno slabljenje položaja domaće proizvodnje;

3. «Opasnost ozbiljne povrede» je procjena opasnosti slabljenja domaće proizvodnje;

4. «Uvoz» je puštanje robe u slobodan promet na carinsko područje Bosne i Hercegovine;

5. «Ista roba» je roba koja je u potpunosti ista, uključujući njena fizička svojstva i kvalitet;

6. «Direktno konkurentna roba» je roba koja ima različita fizička obilježja ili sastav od robe koja se uvozi, a koja je predmet prethodnog postupka, a koja može imati iste ili slične funkcije ili jednake ili slične efekte na tržištu kao i roba koja se uvozi ili ispunjava iste ili slične potrebe i može zamijeniti uvezenu robu na tržištu;

7. «Zainteresovane strane» su organi država uvoznica, izvoznici, uvoznici i domaći proizvođači iste ili slične robe, koja je direktno konkurentna, te ostala domaća i strana fizička i pravna lica, koja tokom postupka dokažu svoj direktni pravni i materijalni interes u vezi sa ovom robom;

8. «Zemlja izvoznica» je zemlja porijekla robe, a u slučaju robe koja se ne izvozi na carinsko područje Bosne i Hercegovine direktno iz zemlje porijekla, to je zemlja iz koje se roba uvozi.

Primjena zaštitnih mjera**Član 3.**

Zaštitne mjere će se primjenjivati na prekomjerni uvoz određene robe na carinsko područje Bosne i Hercegovine, ako se u prethodnom postupku utvrdi da je zbog apsolutno ili relativno povećanog uvoza prouzrokovana šteta domaćoj proizvodnji ili joj prijeti ozbiljna šteta.

II - POSTUPAK ZA UVOĐENJE ZAŠTITNIH MJERA**Prethodni postupak****Član 4.**

U prethodnom postupku utvrđuje se ozbiljna šteta ili prijetnja nanošenja ozbiljne štete domaćoj proizvodnji od prekomjernog uvoza na carinsko područje Bosne i Hercegovine.

U prethodnom postupku ocjenjuju se posebno ove činjenice i dokazi:

- stepen i iznos povećanog uvoza određene robe u apsolutnim ili relativnim količinama i vrijednostima u odnosu na domaću proizvodnju i potrošnju;

- cijena uvezene robe, posebno ako je došlo do značajnog sniženja cijene u poređenju sa cijenama iste robe koja je direktno konkurentna;

Savjet ministara Bosne i Hercegovine, na prijedlog Ministarstva spoljne trgovine i ekonomskih odnosa BiH, na sjednici održanoj 23. septembra 2002. godine, donio je Odluku o mjerama zaštite domaće proizvodnje od prekomjernog uvoza.

Uz napomenu da se Privredna/Gospodarska komora Federacije BiH, sa određenim zahtjevima i prijedlozima iz oblasti zaštite domaće proizvodnje, do sada više puta obraćala resornim ministarstvima i Vladi Federacije BiH, tekst pomenute odluke donosimo u cjelini.

Redakcija

- uticaj na domaću proizvodnju izražen u kretanjima privrednih pokazatelja, kao što su:

a) promjene udjela na domaćem tržištu na osnovu povećanog izvoza;

b) promjena obima prodaje, proizvodnje, produktivnosti, iskorištenosti proizvodnih kapaciteta, stanje dobiti ili gubitka i uticaj povećanog uvoza na zaposlenost u određenoj proizvodnoj djelatnosti;

c) uticaj uvoza na snabdijevanje domaćeg tržišta i na povećanje stepena zavisnosti od uvoza;

d) sniženje cijena iste robe, koja je direktno konkurentna ili sprečavanje rasta cijena do kojeg bi normalno došlo;

e) povećanje zalihe uvozne robe na domaćem tržištu.

Činjenice i dokazi iz stava 2. ovog člana moraju ukazivati na direktnu uzročnu vezu između prekomjernog uvoza i uticaja na domaću proizvodnju.

Ako postoje drugi faktori koji utiču na domaću proizvodnju, kao što su tehnološke promjene ili promjene ukusa potrošača, one će se smatrati razlogom ozbiljne štete ili prijetnjom nastajanja ozbiljne štete u smislu ove odluke.

Prijedlog za pokretanje prethodnog postupka

Član 5.

Prijedlog za pokretanje prethodnog postupka (u daljem tekstu: prijedlog) podnosi se Ministarstvu spoljne trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Ministarstvo), a podnose ga proizvođači iz člana 2. stav 1. tačka 1. ove odluke.

Prijedlog ne mogu podnijeti proizvođači koji su komercijalno ili na neki drugi način povezani sa izvoznicima ili uvoznicima ili su sami uvoznici te robe.

Prijedlog se podnosi u pisanoj formi, te sadrži sljedeće elemente:

- opis proizvoda koji se uvozi u povećanim količinama, s navedenom tarifnom oznakom (osam ili 10 znakova) i opisom prema propisima o carinskoj tarifi;

- firma i sjedište proizvođača, izvoznika i uvoznika uvezenog proizvoda;

- podatke iz člana 4. st. 2. i 3. ove odluke.

U slučaju prijetnje ozbiljne štete prijedlog, pored podataka iz stava 3. ovog člana, sadrži dokaze o mogućnosti daljeg rasta uvoza, s obzirom na obim i dinamiku i to na osnovu:

- kupoprodajnih ugovora;

- javnih kokursa;

- obaveznih ponuda, ili

- povećane uzvozne sposobnosti zemlje izvoznice.

Pokretanje prethodnog postupka

Član 6.

Ministarstvo će u roku od petnaest dana od dana prijema prijedloga ispitati je li prijedlog podnesen u skladu sa članom 5. ove odluke.

Ako prijedlog nije potpun, Ministarstvo će pozvati predlagača da ga dopuni ili ispravi u roku od petnaest dana.

Prethodni postupak neće se pokrenuti:

- ako predlagač u datom roku, po pozivu Ministarstva, ne dopuni ili ne ispravi prijedlog;

- ako predlagač prije donošenja odluke o pokretanju prethodnog postupka povuče prijedlog;

- ako je prijedlog podnio proizvođač koji nije ovlašten u skladu sa članom 5. ove odluke.

Ako predlagač povuče prijedlog nakon što je prethodni postupak pokrenut, Ministarstvo će donijeti odluku o obustavljanju prethodnog postupka.

Ministarstvo može na osnovu nepotpunog prijedloga podnesenog od ovlaštenog predlagača donijeti odluku o pokretanju prethodnog postupka ili odgoditi donošenje odluke o pokretanju prethodnog postupka na neodređeno vrijeme do prijema dopunjenog prijedloga.

Član 7.

Odluka o pokretanju prethodnog postupka objavljuje se u «Službenom glasniku BiH» i sadrži:

- datum pokretanja prethodnog postupka;

- podatke o robi na koju se prethodni postupak odnosi;

- kratak prikaz prijedloga za pokretanje prethodnog postupka;

- spisak zemalja izvoznica robe na koje se prethodni postupak odnosi;

- rok u kojem zainteresovane strane mogu iznijeti svoja stanovišta, mišljenja i pismene dokaze, te u kojem mogu zahtijevati usmeno saslušanje.

Rok u kojem zainteresovane strane mogu iznijeti svoje mišljenje i predočiti dokaze ne može biti kraći od petnaest dana od dana objavljivanja Odluke u «Službenom glasniku BiH».

Član 8.

Zainteresovane strane mogu, u roku određenom u članu 7. ove odluke, iznijeti svoje mišljenje i predočiti dokaze o potrebi uvođenja zaštitnih mjera.

Ako zainteresovana strana podnese netačne podatke ili ih podnese po isteku roka iz člana 7. ove odluke, ti se podaci neće razmatrati, već će se koristiti ostali dostupni podaci.

Član 9.

Na osnovu prikupljenih činjenica i dokaza u prethodnom postupku Ministarstvo će pripremiti Izvještaj s nalazom o trenutnom stanju domaće proizvodnje, a posebno s obzirom na to nanosi li joj povećani uvoz ozbiljnu štetu ili postoji li prijetnja nanošenja ozbiljne štete i prijedlogom potrebe uvođenja zaštitnih mjera.

Izvještaj iz stava 1. ovog člana Ministarstvo podnosi Savjetu ministara Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Savjet ministara), a uz prethodno pribavljeno mišljenje nadležnih ministarstava entiteta i Spoljnotrgovinske komore Bosne i Hercegovine.

Član 10.

Savjet ministara donosi odluku o uvođenju zaštitnih mjera na osnovu Izvještaja iz člana 9. ove odluke.

Odluka o uvođenju zaštitnih mjera objavljuje se u «Službenom glasniku BiH» i sadrži sljedeće elemente:

- podatke o robi koje je predmet prethodnog postupka;

- nalaz o trenutnom stanju domaće proizvodnje, posebno nalaz nanosi li povećani uvoz ozbiljnu štetu domaćoj proizvodnji ili postoji prijetnja nanošenja ozbiljne štete domaćoj proizvodnji;

- prijedlog vrste zaštitne mjere, i to stepen zaštitne mjere u slučaju povećanja carinske stope, odnosno obim i način dodjele kvote u slučaju količinskih ograničenja;

- trajanje zaštitne mjere, način progresivne liberalizacije, te mjere tokom razdoblja njene primjene.

Zaštitna mjera neće se primjenjivati za robu koja se nalazi na putu za carinsko područje Bosne i Hercegovine, pod uslovom da se krajnje odredište ne može promijeniti.

Savjet ministara neće donijeti odluku o uvođenju zaštitnih mjera ako iz Izvještaja s nalazom proizilazi da uvoz robe u prethodnom postupku nije nanio domaćoj proizvodnji ozbiljnu štetu, odnosno da ne postoji prijetnja nastanka takve štete.

U slučaju iz stava 4. ovog člana Ministarstvo će donijeti odluku o obustavljanju prethodnog postupka koja se objavljuje u «Službenom glasniku BiH».

III - ZAŠTITNE MJERE

Član 11.

Zaštitne mjere od prekomjernog uvoza u smislu ove odluke su povećanje carine za određenu robu ili količinska ograničenja uvoza robe (u daljem tekstu: kontingent).

Ako je donesena zaštitna mjera u obliku kontingenta, obim tog kontingenta za određenu robu ne smije biti manji od prosječnog godišnjeg uvoza te robe ostvarenog u protekle tri godine, osim u slučaju potrebe otklanjanja ili sprečavanja nastanka ozbiljne štete.

U okviru kontingenta iz stava 2. ovog člana utvrđeni obim kontingenta raspodijeliće se srazmjerno učešću zemalja izvoznica u ukupnom uvozu određene robe u Bosnu i Hercegovinu u posmatranom periodu, vodeći pri tom računa i o drugim bitnim faktorima, koji su uticali ili mogu uticati na uvoz te robe.

Trajanje zaštitnih mjera

Član 12.

Trajanje zaštitnih mjera utvrđuje se na period koji je neophodan za otklanjanje ozbiljne štete ili na period potreban za prilagođavanje domaće proizvodnje. Taj period ne smije biti duži od četiri godine od dana uvođenja zaštitnih mjera.

Ako se predviđa da će trajanje neke zaštitne mjere biti duže od jedne godine, ona se mora progresivno liberalizovati u pravilnim vremenskim razmacima tokom perioda primjene.

Ako je period primjene zaštitne mjere duži od tri godine, Ministarstvo će sagledati potrebe za njihovom daljom primjenom ili ublažavanjem, i to najkasnije osamnaest mjeseci od primjene takve mjere.

Ministarstvo će predložiti Savjetu ministara ukidanje zaštitne mjere, odnosno njeno ublažavanje, ako se na osnovu prikupljenih podataka utvrdi da nema razloga za dalju primjenu zaštitne mjere.

Produženje primjene zaštitne mjere

Član 13.

Zaštitna mjera se može, iz opravdanih razloga, a na osnovu prijedloga proizvođača iz člana 5. stav 1. ove odluke, produžiti za dodatni period od četiri godine.

Prijedlog za produženje primjene zaštitne mjere može se podnijeti tek istekom tri mjeseca od uvođenja zaštitne mjere, a najkasnije šest mjeseci prije prestanka njenog važenja.

Primjena zaštitnih mjera može se produžiti ako Ministarstvo ponovo provede prethodni postupak u skladu sa članom 5. ove odluke, te utvrdi da je primjena zaštitne mjere i dalje opravdana s ciljem sprečavanja ili otklanjanja ozbiljne štete za domaću proizvodnju.

Zaštitna mjera čija je primjena produžena u skladu sa stavom 1. ovog člana ne smije biti strožija od ranije određene zaštitne mjere.

Ponovno uvođenje zaštitne mjere

Član 14.

Savjet ministara neće propisivati ponovno uvođenje zaštitnih mjera za robu za koju su te mjere već ranije bile propisane. Izuzev, za tu robu mogu se propisati mjere, tek nakon proteka perioda, koji odgovara periodu u kojem su te mjere trajale, s tim da moraju proteći najmanje dvije godine od prestanka njihovog važenja.

Izuzetno, Savjet ministara može propisati mjere s rokom trajanja od 180 dana ili manje, ako je protekla najmanje godina od uvođenja ranije preduzetih mjera i ako takve mjere nisu bile propisivane za istu robu više od dva puta u periodu od pet godina.

Privremene zaštitne mjere

Član 15.

Prijedlog za određivanje privremene zaštitne mjere Ministarstvu podnose proizvođači uz člana 5. stav 1. ove odluke.

Ukoliko bi odgađanje preduzimanja zaštitnih mjera prouzrokovalo teško otklonjivu štetu domaćoj proizvodnji Savjet ministara može na prijedlog Ministarstva propisati privremene mjere, ako utvrdi postojanje pouzdanih pokazatelja da je povećani uvoz nanio ili da prijeti nanošenjem ozbiljne štete domaćoj proizvodnji.

Kod privremene zaštitne mjere Savjet ministara može propisati zaštitnu taksu u obliku povećanja carine.

Privremene zaštitne mjere ne mogu trajati duže od 200 dana. Trajanje privremene zaštitne mjere računaće se kao dio početnog perioda trajanja konačne zaštitne mjere ili njenog produženja, ukoliko ona bude uvedena.

Privremena zaštitna mjera ne može se produžavati.

Član 16.

Odluka Savjeta ministara o određivanju privremene zaštitne mjere iz člana 15. stav 2. ove odluke biće objavljena u «Službenom glasniku BiH» i sadržavaće sljedeće podatke:

- opis proizvoda sa navedenom tarifnom oznakom (osam ili 10 znakova) za koju se uvodi zaštitna mjera;
- trajanje zaštitne mjere;
- način i uslovi primjene zaštitne mjere.

Privremena zaštitna mjera neće se primjenjivati na robu koja je već na putu prema carinskom području Bosne i Hercegovine, pod uslovom da krajnje odredište te robe više ne može biti izmijenjeno.

Član 17.

Ako je u kasnijem prethodnom postupku provedenom u skladu sa članom 5. ove odluke, utvrđeno da prekomjernim uvozom domaćoj proizvodnji nije nanescena ozbiljna šteta ili prijetnja nastajanja ozbiljne štete, Savjet ministara će na prijedlog Ministarstva donijeti odluku o prestanku važenja privremene zaštitne mjere.

U slučaju iz stava 1. ovog člana, zaštitne takse koje su plaćene i obračunate na osnovu privremene zaštitne mjere biće vraćene. Pismeni zahtjev za vraćanje carinskog duga nastalog na osnovu povećanja carine, podnosioc jedinstvenog carinskog dokumenta podnosi Ministarstvu finansija entiteta - Carinskoj upravi zajedno sa dokumentom na osnovu kojeg je nastao carinski dug i originalni dokaz o plaćenju carini.

Povrat carinskog duga nastalog na osnovu povećanja carine iz stava 1. ovog člana će Ministarstvo finansija entite-

ta - Carinska uprava izvršiti po službenoj dužnosti, bilo prebijanjem sa nenaplaćenom sumom duga ili ako zainteresovana strana nema takvog dugovanja, Ministarstvo finansija entiteta - Carinska uprava izvršiće povrat pretplaćene carine u roku od 30 dana od dana izdavanja odluke o povratu novca.

Pri povratu carinskog duga iz stava 2. ovog člana ne obračunava se kamata.

IV - ZAŠTITA POVJERLJIVIH PODATAKA

Član 18.

Podaci koje Ministarstvo pribavi za potrebe provođenja ove odluke koristiće se samo u prethodnom postupku za utvrđivanje zaštitnih mjera od prekomjernog uvoza u skladu sa ovom odlukom.

Svaka zainteresovana strana može odrediti povjerljivim podatke koje je dostavila Ministarstvu tokom prethodnog postupka.

V - ZAVRŠNA ODREDBA

Član 19.

Ova odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u «Službenom glasniku BiH», a biće objavljena i u službenim glasilima entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine.

SM BiH broj 174/02
23. septembra 2002. godine
Sarajevo

Predsjedavajući
Savjeta ministara BiH
dr Dragan Mikerević, s. r.

Poslovni dogovor Obostrana korist

Impregnacija Holz Vitez, koja se isključivo bavi preradom bukovog drveta, već duži period traži mogućnost za kupovinu bukove oblovinine na području Viteza. Tako je došlo do dogovora sa Šumarijom Vitez, koja će isporučivati oblovinu Impregnaciji Holz, a ova će zaposliti radnike koji su radili do rata i tako bi se stekli uvjeti za poštivanje člana 143. Zakona o radu, odnosno rješavanje statusa radnika na čekanju. **Š. A.**

Traži se poslovni partner u BiH

Najveći proizvođač zidnih tapeta u Evropi radi plasmana sopstvenih proizvoda traži kompetentnog poslovnog partnera u Bosni i Hercegovini iz ove oblasti.

Zainteresovani importeri i veletrgovci tapeta mogu koristiti sljedeću kontakt adresu:

A. S. Creation Tapeten AG

Herr Jörg Rappi

Südstrasse 47

D-51645 Gummersbach, Deutschland

Telefon: ++49 2261 542 438

Preporučuju se direktni kontakti s njemačkim firmama na njemačkom ili engleskom jeziku.

Japanska firma CHUKAN BUTSU LTD. zainteresirana je za nabavku pigmenata i intermedijara za boje. Adresa i telefoni preko koje potencijalni proizvođači iz BiH koji su zainteresirani za saradnju mogu kontaktirati jeste:

CHUKAN BUTSU LTD.

6-6, 2Chome Doshomachi, Chuo-ku, 541-045 - Osaka, Japan

Telefon: 06-6231-5127

Faks: 06-6222-5126

E-mail: ishigami@chukan.co.jp

URL:www.chukan.co.jp

HEMIS doo Tuzla

Organizacija za proizvodnju, razvoj i promet hemijskih proizvoda, tehnologija i sredstava zaštite na radu

Telefon: 035/236-296

Telefaks: 035/283-220

Nudi proizvod

ALKALI - PATRONE

sredstva zaštite disajnih organa u izolacionim kiseoničkim aparatima

(regerativna patrona za odstranjivanje ugljendioksida - CO₂)

Alkali-patrone su namijenjene za zaštitu organa za disanje prilikom primjene u izolacionim kiseoničkim aparatima.

Upotrebljavaju se u zagađenim i zatvorenim sredinama, naročito u rudnicima uglja sa podzemnom eksploatacijom, hemijskoj industriji i metalurgiji, preradi nafte i zemnog plina, zaštiti od požara, odnosno u incidentnim situacijama.

Narudžbe slati na navedenu adresu HEMIS-a ili na: RUDHEM D.D., Tuzla, telefon: 035/282-422, telefaks: 035/282-021, 281-350.

CIJENE DUHANA RODA 2002. GODINE
CIJENE SIROVOG DUHANA (KM/kg)

Rodni tip	Klasa	Zaštitna cijena	Premija	Ukupna otkupna cijena sa premijom
VIRGINIJA	I	3,40	0,90	4,30
	II	3,00	0,90	3,90
	III	2,40	0,90	3,30
	IV	1,70	0,90	2,60
	V	1,20	0,90	2,10
	VI	0,70	0,90	1,60
BERLEY	I	2,40	0,90	3,30
	II	2,10	0,90	3,00
	III	1,70	0,90	2,60
	IV	1,40	0,90	2,30
	V	1,00	0,90	1,90
	VI	0,70	0,90	1,60
HERCEGOVAC	Ia	3,80	1,20	5,00
	Ib	3,50	1,10	4,60
	IIa	3,00	1,00	4,00
	IIb	2,80	0,90	3,70
	IIIa	2,50	0,80	3,30
	IIIb	2,10	0,70	2,80
	IV	1,90	-	1,90
	V	1,70	-	1,70
Buđavi duhan VIRGINIJA	0,50 KM/kg			
HERCEGOVAC	0,50 "			
BERLEY	0,40 "			

Ove cijene će se primjenjivati pri otkupu duhana roda 2002. godine, a objavljuju se u Glasniku Privredne/Gospodarske komore Federacije BiH.

Rodni tip	Klasa	List	Strips	Rebro
VIRGINIJA	I	6,08	7,42	0,90
	II	5,37	6,55	0,90
	III	4,29	5,23	0,90
	IV	3,04	3,71	0,90
	V	2,15	2,62	0,90
	VI	1,25	1,53	0,90
Buđavi duhan Sitnjavina/riža duhanska	1,00 KM/kg 0,50 "			
BERLEY	I	4,86	5,94	0,72
	II	4,30	5,24	0,72
	III	3,42	4,18	0,72
	IV	2,43	2,97	0,72
	V	1,72	2,10	0,72
	VI	1,00	1,22	0,72
Buđavi duhan Sitnjavina/riža duhanska	0,80 KM/kg 0,40 "			
HERCEGOVAC	Ia	6,10		
	Ib	5,60		
	IIa	4,80		
	IIb	4,50		
	IIIa	3,30		
	IIIb	3,20		
	IV	2,50		
V	1,90			
Buđavi duhan Sitnjavina (krupna) I	1,00 KM/kg 1,00 "			
Sitnjavina (sitna) II	0,50 "			

Ove cijene će se primjenjivati za fermentirani duhan roda 2002. godine, a objavljuju se u Glasniku Privredne/Gospodarske komore Federacije BiH. Mirsada MEŠANOVIĆ

Pametni lijek

Udruženje poslodavaca maloprometnika lijekovima i farmaceutskim proizvodima u privatnom sektoru Privredne/Gospodarske komore Federacije BiH je udruženje kojem je osnovni cilj zaštita pacijenata i pružanje bitnih informacija iz oblasti zdravlja. Članovi Udruženja su privatne apoteke koje vode stručni ljudi, magistri farmacije, koji najbolje poznaju sastav lijeka, njegovo djelovanje, posebno kvalitet lijekovitih preparata prirodnog porijekla. Iz ovih razloga Udruženje je odlučilo da preko Glasnika članovima P/GKFBiH ponudi neke aktuelne informacije iz svoje oblasti djelovanja koje mogu biti od velike koristi za sviju. Ovaj serijal počinjemo sa «Ginko Bilobom (Ginkgoatae), preparatom koji se u SAD-u popularno zove “pametni lijek”

M. I.

Ginko Biloba (Ginkgoatae)

Ekstrakt iz listova Ginko Bilobe se koristi u liječenju vijekovima. Kao jedno od najstarijih vrsta drveća na Zemlji još ga je Čarls Darwin opisao kao “živi fosil”. U Kini se čaj od ginkovog lišća koristi za liječenje astme i bronhitisa. U Evropi je njegova primjena najveća u liječenju bolesti vezanih za probleme periferne cirkulacije, a u SAD-u je popularan kao “pametni lijek” i koristi se za poboljšavanje memorije i koncentracije.

Specifičan mehanizam djelovanja nastaje kao rezultat jedne od aktivnih komponenti ili je udruženo djelovanje više njih. Među najvažnijim aktivnim tvarima su ginko-glikozidi A, B i C; flavonoidi i organske kiseline.

Dokazano je da je Ginkolid B jak antagonist PAF (platelet activating factor) i sprečava približavanje i sljepljivanje trombocita, te na taj način stvaranje njihovih gomilica koje formiraju opasne trombe. Dalje utiče na viskozitet krvi tako da se, prosto rečeno, smanjuje njena gustoća, a samim tim olakšava i ubrzava protok. Dakle, konačno imamo posljedicu da je prokrvljenost svih organa bolja, što je bitno kod moždane cirkulacije. Smanjuje se opasnost od začepljenja krvnog suda trombom, što je važno kod zaštite od moždanog i srčanog udara. U isto vrijeme je dokazano da neglikozidne frakcije u ekstraktu ginka imaju jako miorelaksantno djelovanje na glatke mišiće zidova krvnih sudova. Mnoge studije nadalje pokazuju da ginko ima i jake antioksidativne osobine, a pored toga rade se i istraživanja o učinku ginka kao inhibitora MAO, te njegovog mogućeg učinka kao antidepresiva.

U zemljama Zapadne Evrope, kao i kod nas, preparati sa ekstraktom Ginko Bilobe se najviše koriste za liječenje perifernih vaskularnih bolesti, te cerebralne insuficijencije. Cerebralna insuficijencija je neprecizan termin koji obuhvata više različitih simptoma:

- * poteškoće sa koncentracijom i pamćenjem,
- * poteškoće sa budnošću,
- * konfuzija,
- * manjak energije,
- * umor,
- * smanjena fizička aktivnost,
- * depresivno raspoloženje,
- * anksioznost,
- * smušenost,
- * šum ili zujanje u ušima,
- * glavobolja.

Svi ovi simptomi mogu nastati kao posljedica smanjene moždane cirkulacije. Upotreba ekstrakta Ginko Bilobe pokazala je napredak kod gotovo svih ispitivanih pacijenata

oboljelih od cerebralne insuficijencije, najviše zahvaljujući njegovom djelovanju na viskozitet krvi i na periferne krvne sudove.

Uobičajena doza standardiziranog ekstrakta koja se sugeriše ovoj grupi pacijenata je 120 do 160 mg dnevno u trajanju četiri do šest nedjelja kako bi se pokazali prvi rezultati.

Nasuprot pozitivnim rezultatima koji su dobijeni kod pacijenata sa cerebralnom insuficijencijom, pa čak i kod pacijenata sa Alzheimer-ovom bolešću, upotreba ekstrakta Ginko Bilobe kod zdravih mladih osoba zbog poboljšanja mogućnosti koncentracije i memorisanja nije dala najbolje rezultate.

Rijetke i blage nuspojave koje se mogu javiti su glavobolja, blagi gastrointestinalni poremećaji i kožni osip. U tom slučaju treba prekinuti sa upotrebom preparata.

Lijekovi sa kojim preparati Ginko Bilobe najčešće mogu doći u interakciju i kod čije upotrebe je potrebna pažnja jesu:

- * acetilsalicilna kiselina (andol, aspirin, nibol...)
- * dipiridamol (persantin, parsedil),

* warfarin (marivarin), te drugim sa antikoagulantnim efektom, kao i sa preparatima sa antioksidativnim efektom (vitamin E).

Iako se preparati Ginka izdaju bez recepta, usljed navedenog, neophodno je informirati svog ljekara o uzimanju. Naročito se to odnosi na pacijente koji u većini slučajeva, i bez znanja ordinirajućeg ljekara, posežu za dodatnim metodama liječenja.

Upravni odbor

Ekonomске reforme

Upravni odbor P/GKFBiH održao je treću sjednicu u Bosanskoj Otoci, 05. novembra. Pored niza tekućih pitanja, ostvarenja finansijskog plana za januar - septembar 2002. godine, razmatranja statusa Zadružnog saveza FBiH, izbora logotipa (znaka) P/GKFBiH, posebno je razmatrano pitanje ekonomskih reformi u BiH

S obzirom na to da najveća reforma treba da bude u oblasti fiskalne politike, UO Komore je odlučio da sa Ekonomskim institutom iz Sarajeva uđe u pripremu projekta koji bi se realizirali kroz zajedničku poslovnu saradnju i to u oblasti:

- Realizacije ciljeva Makroekonomske vizije razvoja privrede Federacije BiH do 2005. godine,

- Utvrđivanja elemenata za pripremu materijala i zakona radi uvođenja poreza na dodatnu vrijednost,

- Utvrđivanja elemenata i predlaganja uvođenja poreza na dohodak,

- Utvrđivanja elemenata i predlaganja uvođenja poreza na dobit,

- Pripreme i predlaganja elemenata za mjere ekonomske politike u FBiH za 2003. godinu,

- Priprema elemenata i predlaganja mjera za izvoz i supstituciju uvoza,

- Pripreme elemenata i predlaganja podsticajnih mjera u oblasti poljoprivredne proizvodnje,

- Pripreme elemenata i učešća u izradi programa zapošljavanja za nivo FBiH, sa drugim relevantnim institucijama,

- Drugih projekata koji se ocijene korisnim i potrebnim.

Priprema materijala obavila bi se po fazama:

I faza

- analiza opterećenosti privrede sa aspekta finansiranja FBiH,

- analiza uvođenja poreza na dodatnu vrijednost,

II faza

- analiza potreba donošenja zakona o porezu na dohodak,

- analiza neophodnih izmjena zakona o porezu na dobit gospodarskih društava.

III faza

Radikalna promjena u domenu oporezivanja potrošnje u smislu prelaska sa poreza na promet proizvoda i usluga na porez na dodatnu vrijednost, kao i promjena u domenu poreza na dohodak i poreza na dobit zahtijevaće i preispitivanje mehanizama finansiranja FBiH, odnosno razmatranja potreba redefinisiranja određenih elemenata u ovoj oblasti, u skladu sa ustavnim nadležnostima pojedinih nivoa organizacije državne vlasti. U tom smislu sačinila bi se naliza potreba donošenja (novog) zakona o finansiranju FBiH.

U okviru realizacije ovog projekta pokušati će se napraviti i analiza efekata ugovora o slobodnoj trgovini zaključenih sa susjednim državama. Na ovaj način i raspravom o PDV kroz komorski sistem treba da se čuje glas privrednika. Uvođenjem PDV-a, u ovako maloj ekonomiji kakva je bosanskohercegovačka, treba stvoriti uslove za privlačenje i priliv stranog kapitala. Utvrđivanje boljih uslova u fiskalnoj politici, sa podsticajnim

mjerama, doći će do stvaranja jedinstvenog ekonomskog prostora, što je interes svih privrednika.

Dalje je predloženo da se pokrene pitanje rješavanja bankarskog sistema po uzoru na zemlje Evropske unije.

U sklopu ovoga projekta predloženo je da se obradi i pitanje osiguravajućih društava kao i zakonsko regulisanje njihovog rada i poslovanja.

Predloženo je da se sa aspekta uvođenja PDV-a pokušaju obraditi još neka pitanja kao što je pitanje zaliha - gotovih proizvoda, uticaja na izvoz, uvoz i zaštitu domaće proizvodnje, te kompenzaciona plaćanja.

M. IDRIZOVIĆ